

VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO 20.3.2026

Läkkäiden henkilöiden tarvitseminen sosiaalipalvelujen laatu ja riittävyys vuonna 2025 (luonnos)

Hyvinvointialueen tehtiin vuonna 2025 kaikilla toimialoilla laajaa ja tavoitteellista ja kehittämistyötä. Tämän ansiosta erityisesti vanhuspalveluiden käytettävissä olevat resurssit on voitu hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti.

Vaikka asiakasmäärät kasvoivat kaikissa ikääntyneiden palveluissa eikä taloudellisia resursseja voitu lisätä, palvelujen laatu ja riittävyys pysyivät kokonaisuutena hyvällä tasolla. Lakisääteiset määräajat palveluihin pääsyssä toteutuivat, ja asiakaspalautteen yleisarvosana parani edellisvuoteen verrattuna.

Vanhusneuvosto nostaa esiin erityisesti seuraavat saavutukset:

- Asiakasturvallisuuden laadunvalvontaa on vahvistettu.
- Palvelurakennetta ja -ketjua on joustavoitettu vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita.
- Yhdenmukaiset palvelukuvaukset on otettu käyttöön sekä omassa tuotannossa että ostopalveluissa.
- Kuntoutus- ja arviointitoiminnan *Kohti kotia* -palvelu on vakiinnutettu.
- Omais- ja perhehoitoa on kehitetty.
- Kuntouttava päivätoiminta on kyetty säilyttämään – toisin kuin monilla muulla alueilla.
- Ikääntyneiden palveluoppaasta on painettu uusi, päivitetty versio; painettu opas on erityisen tärkeä digitaidottomille ikäihmisille.
- Järjestöavustuksille luotu uusi kriteeristö on osoittautunut oikeudenmukaiseksi – tehdyistä avustuspäätöksistä ei esitetty kritiikkiä.

Vanhusneuvoston huolia ja huomioita

Vanhusneuvoston näkemyksen mukaan hoivan laatuarvioinnissa tulee korostaa myös ***arvokasta vanhuutta ja ihmisarvoista elämää***. Sosiaalisten suhteiden puute, yksinäisyys ja eristäytyneisyys ovat merkittäviä hyvinvointia uhkaavia tekijöitä ja siten osa hoivaa.

Pahimmillaan iäkäs, huonosti liikkuva tai muistisairas henkilö voi käytännössä jäädä vangiksi omaan kotiinsa.

1. Ikäihmisten kokema yksinäisyys

Kotihoidon asiakkaista **34–36 %** koki yksinäisyyttä, ja yhteisöllisessä asumisessa vastaava osuus oli **31 %**. Yksinäisyyden vähentämiseksi on laadittava kiireellisesti suunnitelma, sillä ongelman korjaaminen on vaativaa ja pitkäjänteistä työtä.

Etsivä ja löytävä vanhustyö edellyttää laaja-alaista yhteistyötä kaupunkien, seurakuntien, järjestöjen sekä vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Järjestöavustuksissa avattu tuki etsivälle vanhustyölle tulee vakiinnuttaa osaksi pysyvää järjestöyhteistyötä.

Erityistä huomiota tulee suunnata iäkkäisiin, jotka asuvat yksin ilman läheisverkostoa.

2. Kotona asuvien huonokuntoisten turvallisuus

Huonokuntoisten, kotona asuvien ikäihmisten turvallisuus herättää vanhusneuvostossa huolta. Tarvitaan keinoja riskien tunnistamiseen ja kotona asumisen turvallisuuden parantamiseen.

Vuonna 2025 tehtiin yhteensä **5355 huoli-ilmoitusta**, keskimäärin noin 440 kuukaudessa. Neuvostolla ei ole tietoa ilmoitusten sisällöistä eikä niiden pohjalta tehdyistä toimenpiteistä. Huoli-ilmoitusten sisältöjen seuranta tulee tehdä näkyväksi, analysoida järjestelmällisesti ja hyödyntää palvelujen riittävyyden ja laadun arvioinnissa.

3. Kotihoidon laadunvalvonnan riittämättömyys

Omaavalvonnassa tulee vahvistaa kotiin vietävien palvelujen valvontamenetelmiä ja monipuolistaa niitä. Tehtävä on haastava, koska valvontakäyntejä ei voida toteuttaa kotona samalla tavalla kuin hoitoyksiköissä.

4. Asiakaskokemukset ja osallisuus

Vuonna 2025 asiakaspalautteita kertyi **418**, mikä on edelleen varsin vähän suhteessa asiakasmäärään, vaikka palautevolyyymi kasvoikin edellisvuodesta.

Palautejärjestelmää tulee kehittää ja täydentää Qpro-järjestelmän rinnalle vaihtoehtoisia tapoja. On tärkeää mahdollistaa palautteen antaminen myös erityisen haavoittuvassa asemassa oleville – esimerkiksi muistisairaille tai henkilöille, jotka eivät käytä digilaitteita).